

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

Nimfea

A Kunszentmártoni Bábockai-legelő (HUHN20152) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület fenntartási terve

Túrkeve
2014

Ügyfél

Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság

Együttműködő partnerek

Nimfea Természetvédelmi Egyesület

Trollius Europaeus Természetvédelmi Szolgáltató Betéti Társaság

Vezető szakmai koordinátor

Dr. Magura Tibor

Szakmai koordinátor

Lesku Balázs

Olajos Péter

Vezető természettudományi szakértő

Dr. Deák József Áron

Vezető agrárgazdálkodási szakértő

Tóth Sándor

Közreműködő szakértők

Dr. Forgács Zoltán

Harmos Krisztián

Juhász Krisztina

Molnár Géza

Nagy Edina

Sallai R. Benedek

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	6
1.1. Név	6
1.2. Azonosító kód	6
1.3. Kiterjedés	6
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek.....	6
1.5. Érintett települések.....	6
1.6. Egyéb védettségi kategóriák	6
1.7. Tervezési és egyéb előírások.....	6
2. Veszélyeztető tényezők	8
3. Kezelési feladatok meghatározása	11
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	11
3.2. Kezelési javaslatok.....	11
3.2.1. Élőhelyek kezelése	12
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	19
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések.....	19
3.2.4. Kutatás, monitorozás.....	20
3.2.5. Mellékletek	21
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	22
3.3.1. Agrártámogatások	22
3.3.2. Pályázatok	25
3.3.3. Egyéb	25
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja.....	26
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök.....	26
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	27
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel.....	27

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése	31
1.1. Környezeti adottságok	31
1.1.1. Éghajlati adottságok.....	31
1.1.2. Vízrajzi adottságok	31
1.1.3. Talajtani adottságok	31
1.2. Természeti adottságok.....	32
1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek.....	34
1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok	36
1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok	37
1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok	39
1.3. Területhasználat.....	39
1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás.....	39
1.3.2. Tulajdoni viszonyok.....	39
1.3.3. Területhasználat és kezelés	40
2. Felhasznált irodalom	42
3. Térképek.....	43

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007–2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Tervezési terület neve:	Kunszentmártoni Bábockai-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	---

1.2. Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUHN20152
---------------------------------------	-----------

1.3. Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	181,18 ha
---------------------------------------	-----------

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

1.4.1. A kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek

- 1530* - Pannon szikes sztyeppék és mocsarak
(* kiemelt jelentőségű élőhelytípus)

1.4.2. A kijelölés alapjául szolgáló fajok

- a tervezési területen nem találhatóak kijelölés alapjául szolgáló fajok

1.5. Érintett települések

Jász-Nagykun-Szolnok megye: Kunszentmárton, Öcsöd

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészelekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

- Országos ökológiai hálózat övezete: A tervezési terület 98%-ban az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezetéhez tartozik.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

1.7.1. Természetvédelmi kezelési terv

- a területre természetvédelmi kezelési terv nem vonatkozik

1.7.2. Településrendezési eszközök

- Kunszentmárton Város helyi építési szabályzata – 36/2009. (XII. 11.) rendelet

1.7.3. Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- a tervezési terület a Szolnoki erdőtervezési körzetbe tartozik, de üzemtervezett erdő nem található rajta

1.7.4. Körzeti vadgazdálkodási tervek és üzemtervek

- I/7. Békési apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Körös Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755310) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.
- Szabadság Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755410) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.

1.7.5. Halgazdálkodási tervek

- a területtel kapcsolatban halgazdálkodási terv nem áll rendelkezésre

1.7.6. Vízyűjtő-gazdálkodási terv

- Hármaskörös (2-16) alegység vízyűjtő-gazdálkodási terve. Elfogadás dátuma: 2010.08.01. Közreadta: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Körösvidéki Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2010. április.

1.7.7. Egyéb tervek

- Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Környezetvédelmi Program (2009-2014). Készítette: a KEVITERV AKVA Mérnöki Vállalkozási Kft. Elfogadta: a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Közgyűlés 151/2010.(IX.24.) számú határozatával
- Kunszentmártoni Kistérség környezetvédelmi programja (2009-2014). Készítette: Hazai Térségfejlesztő Zrt, 2009. július

2. Veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M= közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A02.03	gyepterület átalakítása szántóvá	L	10	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Az élőhely megszűnését okozhatja, rontja a szomszédos természetserű élőhelyek állapotát.
A03.03	kaszálás felhagyása/hiánya	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Az élőhely fajkészlete módosul, homogenizálódik, a gyomok aránya nőhet, s ez kedvezhet az özöngyomok megtelepedésének.
A04.02	alullegetetés	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Az élőhely fajkészlete módosul, homogenizálódik, a gyomok aránya nőhet, s ez kedvezhet az özöngyomok megtelepedésének is. A taposás hatására kialakult legszíkesebb élőhelyek (vakszíkék, szikfokok) valamint az aprófüvű szikes gyepek (cickórós puszták, ürmöspuszták) eltűnhetnek. Rétiesedési, sztyeppesedési tápanyag-felhalmozódási folyamatok indulhatnak meg, ami az élőhelyek degradációjához, természetességének csökkenéséhez, hosszabb távon eltűnéséhez vezethet. Az alullegetetéssel cserjésedési folyamatok indulhatnak meg a legelés okozta zavarás megszűnésével.
H02.05	szennyvíz beszivárgása a talajvízbe	M	10	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A tápanyagok felhalmozódása miatt a fajkészletben a gyomok aránya nő meg, ami degradációhoz, a fajkészlet módosulásához, a természetesség csökkenéséhez vezet.
H02.06	mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés	H	10	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A tápanyagok felhalmozódása miatt a fajkészletben a gyomok aránya nő meg, ami degradációhoz, a fajkészlet módosulásához, a természetesség csökkenéséhez vezet.
I01	idegenhonos inváziós fajok jelenléte	L	5	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Elszaporodásuk a szikes talajok szárazság, egyenlőtlen csapadékeloszlás és a kiterjedt csatornahálózat okozta kilúgozódás

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M= közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				miatt tényező a szikeseken. A tájidegen fajok elszaporodása eltünteti, átalakítja az élőhelyet, akadályozza annak regenerálódását. Az idegenhonos fajok módosítják a talaj és mikroklimatikus adottságokat, a kompetíciós előnyük miatt korlátozzák az őshonos fajok tápanyagfelvételét. Terjeszkedésük más, szomszédos élőhelyekre is negatívan hat. Összességében a fajkészlet szegényedését, a természetesség csökkenést idézik elő.
J02.03.01	nagyléptékű vízvezetés	M	40	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . Ezzel nemcsak az üdébb szikes élőhelyek vízellátottsága (lásd szikes rétek, szikes mocsarak) csökken, de a csatornahálózat elősegíti a sófelhalmozódási szint csökkenését, a szikesek kilúgozódását. Hatására a szikesek gyomosodnak, degradálódnak, fajkészletük csökken, homogenizálódik, átalakul. A folyamat az élőhelyek teljes eltűnését is okozhatja, azok más természetszerű, de gyakran gyomos élőhellyé alakulnak át.
J02.14	sótartalom emberi hatásra történő megváltoztatása miatt bekövetkező vízminőség-változás	H	40	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A vízdékony Na-sók elvezetése a csatornahálózat által a sófelhalmozódási szint csökkenését, a szikesek kilúgozódását okozza. Különösen a jelölő szikesek értékes részei vannak veszélyben.
J03.01	Tipikus élőhelyi adottságok csökkenése, megszűnése	M	15	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A szikesek kilúgozódásával, a vízellátottság változásával, a tápanyagok felhalmozódásával megváltozik a fajkészlet, nő a gyomok aránya, nő a kompetíciós nyomás, amely hatására a gyepek természetessége csökken. A megjelenő őshonos és inváziós fászfűfélék szintén átalakítják az abiotikus adottságokat, erős kompetíciós nyomást jelentenek az őshonos fajokra.
J03.03	Erózió hiánya, csökkenése, megelőzése	L	10	<i>Pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*)</i> . A padkaerózióknak igen fontos

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M= közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
				szerepe van ezen tiszántúli (Crisicum) típusú löszháti padkás szikesek kialakulásában, formálódásában, fejlődésében. Erózió nélkül több évszázados, évezredes léptékben nem alakultak volna ki ilyen nagy kiterjedésű szikesek. Az erózió – főleg a legeltetés megszűnésekor – megszűnésével az élőhely fajkészlete módosul, homogenizálódik, a gyomok aránya nőhet, s ez kedvezhet az özöngyomok megtelepedésének is. A szikes élőhelyek esetén a taposás valamint a lineáris és areális erózió hatására kialakult szikesebb élőhelyek (ürmöspuszták, cickóróspuszták, vakszikek, szikfokok) eltűnhetnek, a szomszédos kevésbé sósabb élőhelyekké alakulhatnak át, a legeltetés által befolyásolt termintázat-változásaik, dinamikájuk megszűnik, módosul. Ez azért is probléma, mert ilyen alacsonyfüvű szikes mikroélőhelyek e területen eleve ritkábbak.
Kód	Jövőbeli valószínűsíthető veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M= közepes, L=kis)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
M01.02	aszály és csapadékmennyiség csökkenés	H	100	<i>Pannon szikes sztyepék és mocsarak (1530*)</i> . A csapadékmennyiség csökkenése, az aszály fokozódása által a vízterek hamarabb kiszáradnak, illetve a szikes mocsarak (B6) nádasokká (B1a) történő átalakulása várható. Az élőhelyek összetételének változásához, szegényedéséhez vezet.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Kunszentmártoni Bábockai-legelő kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területté nyilvánításakor az élőhelyvédelmi irányelv 4. cikkének (4) bekezdése alapján a terület természetvédelmi célkitűzései meghatározásra kerültek, valamint kiemelésre kerültek egyes jelölő értékek, amelyeket a kezelés során prioritásként kell kezelni.

Általános célkitűzések

A Natura 2000 területek célkitűzései és prioritásai a területek hivatalos Natura 2000 adatlapjain találhatóak.

Kiemelt fontosságú cél e Natura 2000 területen a rajta található, a kijelölés alapjául szolgáló, kiemelt jelentőségű közösségi jelentőségű pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) élőhelytípus kedvező természetvédelmi helyzetének megőrzése, fenntartása és lehetőség szerinti fejlesztése, valamint a Natura 2000 területek lehatárolása alapjául szolgáló természeti állapot, illetve a fenntartó gazdálkodás feltételei biztosítása.

A területen végrehajtandó specifikus célok és intézkedések közül kiemelendő a gyepterület jelenlegi állapotának fenntartását célzó legeltetési és/vagy kaszálási rendszer kidolgozása, a bolygatott részek gyepjének rekonstrukciója gyommentesítő kaszálással, és a területen lévő mocsarak, mocsárrétek és vizes élőhelyek vízellátottságának biztosítása.

A gyepterületek megőrzésének érdekében fontos az ott található inváziós lágyszárú és fásszárú állományok (pl. akác /*Robinia pseudoacacia*/) megtelepedésének és terjedésének megakadályozása, a fás állományok fokozatos, kocsányos tölgy (*Quercus robur*) uralta őshonos állományra cserélése, illetve az akác (*Robinia pseudoacacia*) gyepre való terjedésének megakadályozása.

3.2. Kezelési javaslatok

A Natura 2000 területre vonatkozó természetvédelmi célkitűzések eléréséhez a terület egyes részei eltérő kezelést igényelnek, figyelembe véve az ott előforduló élőhelyeket, fajokat, és az ott jellemző gazdálkodási formákat. A kezelési és az élőhely-rekonstrukciós és fejlesztési javaslatokat ezért a Natura 2000 terület egyes lehatárolt részegységeire, az úgynevezett kezelési egységekre (KE) vonatkozóan rendszerezi a fenntartási terv (a kezelési egységek térbeli elhelyezkedését a 3.2.5. melléklet térképe mutatja be). A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmazznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. Lehatárolásuk nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet. Az egységek bemutatásánál meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk. A fajvédelmi valamint a kutatási és monitorozási javaslatokat a 3.2.3. és a 3.2.4. fejezetben tárgyalja a fenntartási terv.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

A 275/2004 (X. 8.) Kormányrendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A természetvédelmi szempontból javasolt kezelések egységesebb átláthatósága érdekében ún. kezelési egységeket (KE) állapítottunk meg, melyeket hasonló jellegű élőhelyfoltok alkotnak. A kezelési egységek lehatárolása nem követi az ingatlan nyilvántartási határokat, mivel a valós és a tényleges területhasználat ettől jelentősen eltérhet.

A kezelési egységek lefedik a teljes tervezési területet, tartalmaznak jelölő és nem jelölő élőhelytípusokat egyaránt. A kezelési egységeknél meghatározzuk azon intézkedéseket, melyeket a jelölő élőhely és/vagy a faj megőrzése érdekében javasolunk, illetve az élőhely-fejlesztési, kutatás-monitorozási feladatokra, lehetőségekre is kitérünk.

3.2.1.1. Kezelési egységek

A kezelési javaslatok esetében el kell választani a kötelező jellegű, jogszabályban előírt korlátozásokat, illetve az önkéntesen vállalható előírás-javaslatokat.

KE-1 kezelési egység

(1) Meghatározása: Ürmös szikes gyepék, cickórós gyepék, szikes rétek, mocsárrétek, magassásosok, mézpázsitosok, löszgyepék

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: F1a - Ürmöspuszták
- F1b - Cickórós puszták
- F2 - Szikes rétek
- F3 - Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
- H5a - Löszgyepék, kötött talajú sztyeprétek
- OC - Jellegtelen száraz-félszáraz gyepék
- OF - Magaskórós ruderális gyomnövényzet
- Natura 2000 élőhely: 1530* - Pannon szikes sztyepék és mocsarak

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen természetvédelmileg javasolt a jövőben fenntartani legeltetést (az ürmöspusztákon és löszgyepeken) és a kaszálást.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet tartalmazza a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának kötelezően betartandó földhasználati szabályait.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírások-javaslatok

GY09 Fogasolás nem megengedett.

GY10 Tárcsázás nem megengedett.

GY11 Hengerezés nem megengedett.

GY12 Gyepszellőztetés nem megengedett.

GY13 Kiszántás nem megengedett.

GY14 Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.

GY28 A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.

GY59 Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.

GY61 A gyepon legeléskizárt terület kialakítása szükséges, ami nem haladja meg a parcella 20%-át.

GY67 Legeltethető állatfaj: szarvasmarhafélék.

GY68 Legeltethető állatfaj: juh.

GY70 Legeltethető állatfajok: lófélék (ló, szamár).

GY79 Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.

GY92 A gyepterület kaszálása, szárzúzása esetén minimum 10 cm-es fűtarló biztosítása.

GY116 A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.

GY117 Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Az élőhelyek jó természetességi állapotúak, nem veszélyeztetettek, így nem szükséges a területen az élőhely-rekonstrukció.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A terület fő értékét adó, jelölő pannon szikesek megőrzése és fajgazdagságának növelése érdekében a legeltetés – elsősorban szarvasmarhával – lenne a legelőnyösebb hasznosítási mód. A kezelési egységben elszórtan, több helyen előfordulnak pettyezetett őszirózsák (*Aster sedifolius*), ezek fennmaradását a jelenlegi kezelési módszerrel (kaszálással) is biztosítani lehet. Mindennemű mezőgazdasági gyepfogyás fokozására használt beavatkozás (pl. fogasolás, műtrágyázás) kifejezetten káros hatású lehet a területen, mivel átalakítja a gyep szerkezetét, és gyomosodáshoz, degradációhoz vezet.

KE-2 kezelési egység

(1) Meghatározása: Természetes vizes élőhelyek, medrek mocsári növényzete. Vízi harmatkása (*Glyceria maxima*), pántlikafű (*Phalaris sp.*), sások (*Carex sp.*), nád (*Phragmites australis*), gyékény (*Typha latifolia*), tavi káka (*Scirpus lacustris*) uralta növényzet

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: B1a - Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B3 - Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak
- B5 - Nem zsombékoló magassásrétek
- BA - Fragmentális mocsári- és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló és folyóvizek partjánál
- U9 - Állóvizek

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

Továbbiakban is javasolt a terület kaszálása, a jövőben legeltetéssel is érdemes lenne próbálkozni. Javasolt kisebb, nyílt (időszakos) vízfelszínek kialakítása.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Vizes területekre vonatkozó előírások-javaslatok

- V01 A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
- V06 A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság által kijelölt területen tilos a nádaratás.
- V07 A gazdálkodási tevékenység során a gyepfelszín maradandó károsodása tilos.
- V08 Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetési állattartás segítségével.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A Natura 2000 terület kisebb foltokban megjelenős nedvesebb élőhelyek kezelési egysége. A hozzátartozó nádasodó területek fenntartása javasolt, hiszen növelik a terület sokszínűségét. A bennük megtelepedő inváziós növényfajok állományainak lehetőleg mechanikus (a szennyezésre érzékeny vízhez közeli élőhelyek miatt) visszaszorítása elengedhetetlen, a kezelési egység természetességének megőrzése érdekében. A közösségi jelentőségű vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) állományának fennmaradása érdekében indokolt az időszakos vízállások fenntartása..

KE-3 kezelési egység

(1) Meghatározása: Erdők és facsoportok. Őshonos fafajú erdők, akácok, nemes nyarasok. Erdőtervezett erdőrézlet nem található a területen.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: RA - Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
RC - Őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
S7 - Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A területen található erdőtagok illetve más kisebb facsoportok fenntartása is javasolt. A tájidegen akácok szerkezet átalakítása javasolt.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

- A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Erdőterületekre vonatkozó előírások-javaslatok</u>
E06	Idegenhonos fafajok telepítésének mellőzése.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E51	Felújítás táj- és termőhelyhonos fafajokkal, illetve faállomány típusossal.
E72	Lehetőség szerint mechanikai módszerek (pl. kézi cserjeirtás, szárazzás, kaszálás) alkalmazandók agresszívan terjedő fajok visszaszorítására.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egység területén az erdőterületek fenntartása indokolt a terület változatosságának és mozaikosságának megőrzése érdekében. Az esetleges felújítás során őshonos, a tájegységre jellemző fafajok telepítése szükséges a természetesség növelése érdekében.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A kis kiterjedésű facsoportok javarésze nem őshonos fehér akác (*Robinia pseudoacacia*), keskenylevelű ezüstfa (*Eleagnus angustifolia*) és amerikai kőris (*Fraxinus pennsylvanica*) kisebb részben őshonos kocsányos tölgyek (*Quercus robur*) is találhatóak. Indokolt a tájhonos fajok állományainak megőrzése és a tájidegen fajok terjedésének megakadályozása, de utóbbiak teljes kiirtása nem javasolt. Az idős és tájképi szempontból értékes egyedeik meghagyhatóak, és rájuk ellenőrzött minőségű és mennyiségű költőládák kihelyezése indokolt (a hagyásfák kiválasztásánál és a költőládák kihelyezésénél a természetvédelmi kezelővel való egyeztetés javasolt).

KE-4 kezelési egység

(1) Meghatározása: Szántóföldek.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: T1 - Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egység területén található szántó visszagyepesítése javasolt. A szántók fennmaradása esetén a vegyszer és a műtrágya használat ésszerű keretek között tartását javasoljuk a (4) pont b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok alpontjában foglaltak betartásával).

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A szántóterületeken kötelező előírás nincs, de amennyiben az élőhely rekonstrukciója megkezdődik, akkor a 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendeletben megfogalmazott, a NATURA 2000 gyepterületek fenntartását célzó, kötelezően betartandó földhasználati szabályok lesznek érvényesek rá.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

1) A veszélyeztető hatás mérséklését szolgáló önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Szántóterületekre vonatkozó előírások-javaslatok</u>
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer-mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ35	Tápanyag-utánpótlás során a műtrágyával kijuttatott nitrogén hatóanyag mennyisége nem haladhatja meg a 90 kg/ha/év mértéket.
SZ49	Az időszakos- és állandó vízállások körül 3 méteres szegélyben talajművelés nem végezhető..

2) A visszagyepesítés, rekonstrukció utáni állapotra vonatkozó önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

<u>Kód</u>	<u>Szántóterületekre vonatkozó előírás-javaslatok</u>
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ54	Szántó füves élőhelyé alakítása, későbbi kezelés nélküli spontán felhagyással, kivéve az inváziós növényfajok irtását.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucernakultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ58	Őshonos fafajokból és cserjefajokból álló erdő telepítése, korábbi erdőterületen lehetséges.
SZ60	Magvetéshez kizárólag a közeli természetes gyepről származó magkeveréket, illetve kaszálékot szabad felhasználni.
SZ64	A telepítést követő évtől legalább évi egyszeri kaszálás, illetve kíméletes, pásztoroló legeltetés szükséges.
SZ65	A vetést követő egy vagy két évben júliusi tisztító kaszálást kell végezni a nedves szántó gyomfajainak visszaszorítására.

- SZ67 Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék használata tilos, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.
- SZ68 A parcella körül természetes talajvédelmet szolgáló táblaszegély fenntartása, illetve telepítése, amelynek őshonos cserjékből vagy fákból álló sövény, illetve fasor kell legyen. A táblaszegély inváziós cserje és fafajoktól való mentességét, kizárólag mechanikai eszközökkel, biztosítani kell.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

Javasoljuk a szántó parcellák esetében a visszagyepesítést az előző fejezet ide vonatkozó pontjai alapján.

E Natura 2000 területen nem indokolt a szántóföldek fenntartása, így azok visszagyepesítését javasoljuk. E kis foltokat viszonylag jó állapotú gyepek veszik körül, így az onnan gyűjtött őshonos fajok magvaiból, terméseiből végzett magvetés a legeredményesebb visszagyepesítési módszer, viszont a szántók felhagyásával és spontán gyeperedéssel is sikeresen kialakítható a gyeptakaró. Utóbbi esetben gyomfajok megjelenése miatt évi minimum kétszeri kaszálás ajánlható.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatot nem teszünk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

A természetes élőhelyekkel érintkező területeken a pufferzóna kialakítása az élőhelyek védelme érdekében szükséges. Hosszú távon az egyetlen keskeny szántó parcella esetében, amely a kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület része, az intenzív művelés zavarásának elkerülése miatt indokolt a visszagyepesítés.

KE-5 kezelési egység

(1) Meghatározása: Beépített területek, telephelyek, roncsolt területek.

(2) Érintettség vizsgálata

- élőhelyek ÁNÉR-kódja: U4 - Telephelyek, roncssterületek és hulladéklerakók
- U10 - Tanyák, családi gazdaságok
- U11 - Út- és vasúthálózat

(3) Gazdálkodáshoz kötődő általános kezelési javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatként a tanyák évi egyszeri kaszálással történő gyommentesítést, inváziós fajok visszaszorítását.

(4) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok

a) Kötelezően betartandó előírások

A Natura 2000 területekre vonatkozó kezelési jellegű kötelező előírások és korlátozások a fenntartási terv elfogadásának időpontjában a kezelési egység élőhelytípusaira nincsenek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok

Kód Gyepterületekre vonatkozó előírások-javaslatok

GY107 Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása kötelező.

GY108 Erősen fertőzött foltokat sokkoló kaszálással évente legalább háromszor kezelni kell.

(5) Élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok

A kezelési egységben élőhelyfejlesztésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(6) Erdőtelepítésre vonatkozó javaslat

A kezelési egységben erdőtelepítésre vonatkozó javaslatot nem teszünk.

(7) Gazdálkodáshoz nem köthető javaslatok

A kezelési egységben gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatként a terület lakossági szeméttől mentes állapotban való fenntartását javasoljuk.

(8) Kezelési javaslatok indoklása

Korábbi tanyák helyén lassan regenerálódó gyepek, melyeket természetes élőhelyek öveznek. A későbbiekben magkészként biztosíthatják regenerációjukat, viszont a – főként inváziós – gyomfajok csökkentésére kezdetben évente legalább egyszeri kaszálás szükséges. Az erősen fertőzött foltok esetén pedig évente legalább háromszor indokolt a kezelés a továbbterjedés megakadályozása érdekében.

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós és élőhely-fejlesztési javaslatok előírászerűen a kezelési egységekben (KE), a 3.2.1. fejezetben belül bedolgozva is megjelennek az önkéntesen vállalható kezelési előírások között. Összefoglalva visszagyepesítésre lenne szükség a KE-4 (szántók) esetében a kezelési egységnél már szó esett ezek szükségességéről.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

A területen előforduló a kijelölés alapjául nem szolgáló de közösségi jelentőségű **dunai tarajosgöte** (*Triturus dobrogicus*) és **vöröshasú unka** (*Bombina bombina*) védelme érdekében megfogalmazott fajvédelmi intézkedések:

- Javasolt a terület állandó és időszakos vízü élőhelyeinek (szikes tó, csatornák, mocsarak, kubikgödrök) megőrzése, a terület hidrológiai viszonyait negatívan érintő vízelvezetések mellőzése. Indokolt a területen és környezetében a szántóterület kiterjedésének lehetőség szerinti csökkentése, illetve környezetkímélő szántóföldi

gazdálkodás folytatása. Javasolt az időszakos víztestek körül legalább 5 méter széles szántatlan (kaszálassal vagy legeltetéssel kezelt) pufferzóna kialakítása. Javasolt a csatornákat érintő vízügyi beavatkozások tér- és időbeli korlátozása (részleges növényzetirtás és kotrás, őszi időszakra koncentrált beavatkozások).

- A mocsári növényzettől sűrűn benőtt vizes élőhelyek egy részén indokolt a növényzet részleges visszaszorítása. Szintén indokolt lehet a feltöltődő vizes élőhelyek részleges kotrása, illetve egyes – egyéb jelentős fajok szempontjából kevésbé értékes – mederrészek kimélyítése.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

A jelölő pannon szikes sztyeppék és mocsarak (1530*) élőhely monitorozását a Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) módszerének alkalmazásával javasolt legalább 3 évente (lehetőleg júniusban) végezni.

A kijelölés alapjául nem szolgáló de közösségi jelentőségű kételtűfajok monitorozását optimális esetben évente, minimálisan ötévente megismételt, standardizált mintavételezéssel indokolt elvégezni. A két kételtű faj esetén rendkívül nehéz a valós egyedszámot megbecsülni, az egyedszám több nagyságrendet elérő fluktuációja pedig az eredmények értékelhetőségét nehezíti. A javasolt mintavételi helyek legalább egy mocsárfolt, a szikes tó sekély vizű szegélyzónája és legalább egy kubikgödör. A dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) esetén palackcsapdázás, valamint transzekt mentén végzett peteszámlálás, a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) esetén akusztikus, valamint transzekt mentén végzett vizuális felmérés a javasolt módszer.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület egésze a Kunszentmártoni Bábockai-legelő (HUHN20152) kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területbe tartozik, tehát a tervezési területre alapvetően a 275/2004 (X.8.) Kormányrendelet az irányadó.

Ezen túl a terület 98 %-a az országos ökológiai hálózat ökológiai folyosó övezete is (ld. 1.6. fejezet).

A terület 98,82 %-a magántulajdonban, 1,18 %-a vízgazdálkodási társulat tulajdonában van. A terület nem tartozik a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság saját vagyionkezelésébe. A magántulajdonú területek több tulajdonos között oszlanak meg. Ugyanakkor a nagyon sok tulajdonos által érintett osztatlan közös tulajdon a területen nem jellemző.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

A jelenleg hatályos Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszer alapján a Kunszentmártoni Bábockai-legelő kiemelt jelentőségű természet-megőrzési terület Kunszentmárton és Öcsöd település közigazgatási területét érintve az alábbi azonosítóval jelzett fizikai blokkokban található:

MEPAR Blokkazonosító	teljes terület (ha)	támogatható terület (ha)	KAT
U97P4-9-10	71,14	69,75	KAT20
U0436-A-10	100,48	98,04	KAT20
U1TH6-F-10	68,8	65,65	KAT20
	240,42	233,44	

A fizikai blokkok területnagyságának megközelítőleg 97 %-a mezőgazdaságilag támogatható területre esik, melyre agrártámogatás igényelhető. A gazdálkodó mezőgazdasági termelők számára az alábbi agrártámogatási források érhetőek el:

Egységes területalapú támogatás (SAPS)

A támogatás mértékéről évente a vidékfejlesztésért felelős miniszter dönt miniszteri rendeletben. Jelenleg a támogatási összeg megközelítőleg 65.000 Ft/ha/gazdálkodási év. A támogatás igénybevételének feltétele, hogy a gazdálkodó maradéktalanul tartsa be az 50/2008.(IV.24.) FVM rendeletben foglaltakat, amely a Helyes Mezőgazdasági és Környezeti állapot feltételrendszerét tartalmazza.

Agrár-környezetgazdálkodási támogatás (AKG)

Középhosszú távú (5 gazdálkodási év) támogatási rendszer, melynek feltételeit a Vidékfejlesztési Miniszter által kiadott miniszteri rendelet szabályoz. Az elérhető támogatás mértéke az extenzív gyepgazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 77 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 40 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg. Ökológiai gyepgazdálkodás célprogramban legeltetési hasznosítás esetén 85 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg, kaszálásos hasznosítás esetén 48 EUR/ha-nak megfelelő forintösszeg érhető el.

Kötelező földhasználati előírások ellenértékéért igényelhető kompenzációs jellegű kifizetések

Tekintettel arra, hogy a 269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet alapján földhasználati előírások vannak hatályban a gyepterületekre vonatkozóan, a Natura 2000 gyepterületeken történő gazdálkodáshoz területalapú, kompenzációs támogatás vehető igénybe, melynek értéke 38 EUR/ha évente.

Ehhez hasonlóan, a Natura 2000 területen található, az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrészlet területén felmerülő költségek és jövedelem kiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, mely az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően évente változó összegben.

Önkéntesen vállalt előírások nyomán igényelhető mező- és erdőgazdálkodási támogatások

Az agrár-környezetgazdálkodási célprogramok közül az ország egész területén (a támogatható területeken) igénybe vehető *horizontális* szántóföldi, gyepgazdálkodási és ültetvény célprogramok érhetők el.

Az erdőterületekre vonatkozóan az erdő-környezetvédelmi célprogramok kifizetései vehetők igénybe.

Nem termelő mezőgazdasági beruházások

Támogatás vehető igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, ez által növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez.

Kedvezőtlen Adottságú Területek támogatása (25/2007. (IV.17.) FVM rendelet)

Ez az intézkedés támogatási lehetőséget biztosít a kedvezőtlen természeti adottságokkal rendelkező területeken gazdálkodók részére az 1257/1999/EK tanácsi rendeletének 19-20. cikkelyei alapján.

A kedvezőtlen adottságú területek (KAT) támogatásának célja a fenti rendelet 19. cikkében, valamint 20. cikkében meghatározott, a gazdálkodás eredményességét

kedvezőtlenül befolyásoló gazdasági, társadalmi és természeti tényezők hatásainak részbeni kompenzációja. A KAT támogatás a Natura 2000 támogatással együtt igényelhető.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

Kifejezetten Natura 2000 területekre jelenleg a Natura 2000 gyepterületekre vonatkozóan létezik kompenzációs kifizetés. Látható azonban, hogy nincsen hatályban szántó művelési ágú, valamint egyéb természetvédelmi szempontból fontos élőhelyre (vizes élőhelyek stb.) kidolgozott földhasználati előírás, illetve ez alapján kompenzációs kifizetés. Ebből adódóan ezekre a területekre csupán az egyéb földhasználati korlátozások (nitrát területekre, védett területekre vonatkozó) vannak érvényben, speciális faj és élőhelyvédelmi intézkedések nincsenek.

A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó jelenlegi földhasználati előírások általános értelemben olyan gyephasználatot támogatnak, amely országos léptéket tekintve általában szükségesek a gyepek természetességének megőrzéséhez. Ugyanakkor általánosságukból következően nem képesek kezelni olyan helyi és speciális problémákat, amelyek éppen a jelölő értékek miatt fontosak (egyes kivételes esetekben akár ellent is mondhatnak a Natura 2000 célkitűzéseknek). A fenntartási terv egyik szerepe éppen azoknak a lokális kezelési feladatoknak a meghatározása, amelyek támogatási rendszerbe való beépítése a Natura 2000 célkitűzések szempontjából szükséges.

A Kunszentmártoni Bábockai-legelő fenntartási tervének tanulságai alapján az agrártámogatási rendszer módosításával, bővítésével, kiegészítésével kapcsolatban a javaslatok két szintre bontva képzelhetők el:

Kötelező szint: A terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében szükséges tevékenységek, amelyeket minden Natura 2000 földhasználóra kötelező érvényűen szükséges érvénybe léptetni. Ez a kötelező földhasználati szabályok kibővítésével, illetve a meglévő szabályok módosításával/összehangolásával, és a hozzájuk kapcsolódó kompenzációs kifizetések megváltoztatásával léptethető életbe. A Kunszentmártoni Bábockai-legelő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007 (X.18.) Korm. rendelet vonatkozó egyes jelenlegi szabályai felülvizsgálatával a kaszátlanul hagyott terület nagyságának tágabb határok közötti meghatározását szolgáló eszközök.

Önkéntes szint: A terület természeti állapotának javítását szolgáló eszközök, amelyek az egyes területek, kezelési egységek sajátosságainak megfelelően önkéntes vállalás alapján ösztönzik a területhasználatot az élőhelyek állapotának javítására, a közösségi jelentőségű fajok populációinak erősítésére. Ezek az eszközök ilyen értelemben átmenetet mutatnak az élőhely-fejlesztési élőhely-rekonstrukciós támogatások irányába, de nem jelentenek olyan mértékű beavatkozást, ami kifejezetten nagy beruházási igényűek. A Kunszentmártoni Bábockai-legelő Natura 2000 terület vonatkozásában ebbe a körbe illeszthető eszközök a következők:

- A Natura 2000 területen található szántókon a környezetkímélő növényvédő szerek használatát ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántókon a műtrágyahasználat csökkentését ösztönző eszközök.
- A Natura 2000 területen található szántók gyepké, vagy vizes élőhelyé alakítását ösztönző eszközök (pl.: MTÉT rendszeren belül a szántóföldként hasznosítható területeken a *Szántóföldi növénytermesztés madár- és apróvad élőhely-fejlesztési előírásokkal* célprogram; a nedves, belvizes szántóterületeken a *Szántóföldi gazdálkodás gyepgazdálkodássá alakításának* célprogram ajánlható).

A jelenlegi támogatási rendszer nem teszi érdekeltté a gazdálkodókat a nem hasznosított mezőgazdasági területek megőrzésében, hanem kifejezetten azok eltüntetésére ösztönöz.

Mivel ezek a területek nem támogatható területrészek, a támogatható terület maximalizálása érdekében a gazdálkodók eltüntetik a szegélyvegetációt, bokorfüzeseket, kaszálják az értéktelen szénát adó, vagy vízállásos területeket is, amelyeken korábban sosem folytattak gyepgazdálkodást. Ez a helyzet véleményünk szerint csak akkor szüntethető meg, ha agrártámogatás lesz igényelhető a nem művelt területekre, azaz nemcsak a kivett művelési ágú területekre, hanem a művelés alatt álló területek egyes részterületeire is.

A Natura 2000 területek közötti koherencia biztosítása érdekében fontos lenne a természeti területek és az ökológiai hálózatba tartozó területek kedvező állapotának megőrzése a Natura 2000 területeken kívül is.

A fenti probléma megoldására megoldás lehet, ha a természetvédelmi szempontból értékes, de gazdaságosan nem művelhető területek is legalább minimális mértékben támogathatóak lennének, ezáltal nem lennének teljesen „haszontalanok” a tulajdonosok, földhasználók számára.

A támogatási rendszer kialakítása során figyelembe kellene vennie a támogatásra benyújtott terület természetvédelmi értékességét, az ott megtalálható, elkülönülő élőhelyfoltok természetességi értékét és a jó természetességű területeken vagy részterületeken azoknak a fennmaradását segítő gazdálkodást vagy akár a „nem beavatkozást” kellene ösztönözni.

3.3.2. Pályázatok

A területre vonatkozóan jelenleg nincs folyamatban pályázat megvalósítása, illetve pályázat előkészítése. Az elsősorban pályázati forrásból (KEHOP, LIFE) finanszírozható projektek indítására vagy abban való részvételre nyílna lehetőség leginkább. A Pannon szikes sztyeppék élőhelytípus (1530*) kiemelt közösségi jelentőségű, ami a LIFE programban magasabb, 75%-os uniós társfinanszírozást tesz lehetővé..

3.3.3. Egyéb

A tervezési területre nincs egyéb javaslat.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

A fenntartási terv készítése során folyamatos kapcsolattartás történt a helyi érintettekkel.

1. Előzetesen **interjúk** készültek (személyesen – telefonon keresztül) a területileg illetékes önkormányzatokkal (Kunszentmárton, Öcsöd).
2. A kommunikációs időszakban a fenntartási terv egyeztetési változatai folyamatosan elérhetőek voltak a projekt **honlapján** (<http://natura2000.nimfea.hu/20152.htm>).
3. A terv egyeztetési fóruma előtt, telefonos és e-mailes **kapcsolatfelvétel** történt a fent említett címzettekén kívül a falugazdással, a gazdálkodókkal, a működési terület szerint érintett vízügyi hatósággal (Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság), zöldhatósággal (Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség), nemzeti park igazgatósággal (Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság) és erdészeti hatósággal (Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága) is. A terv egyeztetési változata e-mailen keresztül jutott el az érintettekhez.
4. Az önkormányzat képviselői személyes és e-mail-es megkeresés után **kifüggesztették** a terv előzetes változatát.

A fenntartási terv első változatának megvitatása

1. **Fórum** (2014. augusztus 12. Kunszentmárton, résztvevők száma: 9 fő): A terület nagysága és az érintett település és lakosságszám alapján egy fórum megtartása volt indokolt.
Az egyeztető fórum jelentősége elsősorban abban rejlik, hogy ennek révén az érintettek egy nyílt tervezési folyamatba kapcsolódhatnak be, megoszthatják egymással és a tervezőkkel a véleményüket a fenntartási tervek kapcsán, és változtatásokat eszközölhetnek. Mindezzel nem csak javul a terv szakmai színvonala (hiszen több szempontot tükröz), de növekedik a terv helyi elfogadottsága is.
A fórumra meghívást kaptak a település vezetői, a jelentősebb helyi gazdálkodók, a falugazdász, a vadásztársaságok és a hivatalos szervek. A projektben résztvevők oldaláról a tervező, illetve a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság munkatársai vettek részt. A fórumot a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület vezette le, az elhangzottakról jegyzőkönyv készült, amelyet átadott a tervezőnek, hogy az észrevételeket építse be a terv végső változatába. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.
2. **Terepbejárás** (2014. augusztus 12. Kunszentmárton, résztvevők száma: 2 fő): a falufórum után a kJT természetvédelmi öre által vezetett a terepbejárásra volt lehetőség, amely során minden esetben személyesen meg lehetett tekinteni, a Trollius Europaeus Bt. és a Nimfea Természetvédelmi Egyesület jegyzőkönyv vezetése mellett a terv által és a fórum során felvetett konfliktusforrásokat.
3. Az érintettek lehetőséget kaptak a terv írásban történő véleményezésére is. Az észrevételek beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt.
4. Az egyeztetés folyamán a véleményezhető terv dokumentáció megtekinthető volt a projekt **honlapján**, amely elérhető a <http://natura2000.nimfea.hu/20152.htm> hivatkozáson. Ugyanitt véleményezési lehetőség is volt, a beérkezett észrevételek

beépítése a terv végső változatába minden esetben a tervező feladata volt. A beépített véleményeket a 3.4.3. fejezet táblázata tartalmazza.

A fenntartási terv elfogadását követően javasolt kommunikációs intézkedések:

1. A fenntartási terv elérhetőségének biztosítása a nagyközönség számára.
2. Hasznos lenne további tájékoztató táblák kihelyezése a tervezési terület különböző pontjain, amelyből a gazdálkodók és a területen megfordulók megismerhetik a kjTT kijelölésének céljait, a fontosabb jelölőfajokat és élőhelyeket, valamint a kötelező előírásokat és támogatási lehetőségeket.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

1. a Kunszentmártoni Bábockai-legelő Natura 2000 területtel érintett települések (Kunszentmárton, Öcsöd) önkormányzatának képviselői,
2. jelentősebb helyi gazdálkodók (összesen 6),
3. a kjTT területén működő vadásztársaságok (Körös Vadásztársaság, Szabadság Vadásztársaság) képviselői,
4. az érintett település (Kunszentmárton, Öcsöd) falugazdászai (összesen 2),
5. Nemzeti Agrárkamara
6. Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság,
7. Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi és Természetvédelmi Felügyelőség,
8. Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság.
9. Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatósága
10. Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A kezelő és hatósági szervezetek és magánszemélyek közül nem jelent meg mindenki az egyeztető fórumon, vagy nem nyilvánított véleményt. Viszont az alábbi táblázatban összegyűjtött, beérkezett vélemények a terv végső változatába beépítésre kerültek.

Kommunikációs címzett	Alkalmazott eszköz	Visszajelzett-e?	Hogyan?	Beépült-e a tervbe?	Hogyan? Ha nem, miért?
Kunszentmárton település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Öcsöd település önkormányzatának képviselői	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi	igen, de nem formált véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

	egyeztetésről				
Helyi gazdálkodók (összesen 9)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	fórumon résztvett 4 fő	-	-
Vadásztársaság (Körös Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Vadásztársaság (Szabadság Vadásztársaság)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Falugazdász (összesen 3)	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	fórumon résztvett 1 fő	-	-
Nemzeti Agrár Kamara	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-
Közép-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	fórumon résztvettek	-	-
Közép-Tisza-vidéki Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség	önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen, de nem formáltak véleményt a fenntartási tervről	-	-	-

Hortobágyi Nemzeti Igazgatóság	Park önkormányzati kifüggesztés, honlapmegjelenés, e-mail értesítő a társadalmi egyeztetésről	igen	fórumon és terepbejáráson megjelentek (jegyzőkönyv)	igen	ügyféli mi- nőségében a HNPI a fenntartási terv egy részét maga készítette.
---	--	------	--	------	---

ÚJ MAGYARORSZÁG
VIDÉKFEJLESZTÉSI PROGRAM
2007-2013

Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap:
a vidéki területekbe beruházó Európa

II. A Natura 2000 fenntartási terv készítését megalapozó dokumentáció

1. A tervezési terület alapállapot jellemzése

1.1. Környezeti adottságok

A Kunszentmártoni Bábockai-legelő kJT az Alföld közepén, a Hármas-Köröstől keletre helyezkedik el. Természetföldrajzilag a terület a Körös-Maros köze északnyugati részén, a Körösszög kistájon található.

1.1.1. Éghajlati adottságok

A Kunszentmártoni Bábockai-legelő kJT éghajlata a klasszikus Péczely-kategorizálás szerint a meleg-száraz kategóriába tartozik. Az évi *napfénytartam* 2000–2020 óra, ebből 800 feletti a nyári évnegyedben, és 190 körüli a téliben várható.

A *hőmérsékleti* viszonyokat jellemzi a 10,3–10,5 °C körül várható évi középhőmérséklet, ez a vegetációs időszakban 17,5–17,6 °C. A napi középhőmérséklet április 1-2. és október 20-21. között haladja meg napi 10 °C-ot, a fagymentes időszak is nagyjából április 6-8. és október 25. közé tehető. Az évi abszolút hőmérsékleti maximumok átlaga 34,0 °C, az évi abszolút minimumok átlaga -17,0 °C körül alakul.

Az átlagos évi *csapadék* 490–510 mm, ebből a vegetációs időszakban 290–310 mm esik, a területen éves viszonylatban vízhiány jellemző, az ariditási index 1,35 körüli. Az éves hóborítottság 30–32 nap.

A *szélirány* egyenletes, kis mértékben az északi szélirány emelkedik ki. A jelölő pannon szikes sztyepék és mocsarak (1530*) élőhely mérsékelt övi, kontinentális körülmények között maradt fenn. A csapadék átlagos évi mennyisége is a kontinentális jellegre utal. Az utóbbi évtizedekben tapasztalt csökkenő csapadékmennyiség és a gyakran jelentkező aszály az élőhelyek összetételének változásához, a biodiverzitás szegényedéséhez vezet.

1.1.2. Vízrajzi adottságok

A tervezési terület a Körös-Maros köze északnyugati oldalán helyezkedik el, itt a Hármas-Körösre támaszkodik. Igen száraz, gyér lefolyású, vízhiányos terület. Felszíni vízfolyásokkal és állóvizekkel egyáltalán nem rendelkezik. Egyetlen jelentősebb mesterséges vízfolyás a környéken a Nagy-éri-főcsatorna, amely ugyan nem halad keresztül a tervezési területen, sőt csak rövid szakaszon határolja, mégis hatással van a vízháztartására, elsősorban a csapadékszegény időszakokban erősíti a kiszáradást. Ráadásul a főcsatorna a befogatója Kunszentmárton szennyvizeinek is. A talajvíz mélysége átlagosan 4 m, mennyisége csekély.

1.1.3. Talajtani adottságok

A tervezési terület talajképző közeteit a Duna hordalékanyagai alkotják. Áthalmozott homok és infúziós lösz alkotta talajtípusokból épül fel: alföldi mészlepedékes csernozjom, réti csernozjom, mélyben sós réti csernozjom. Legelőként leginkább a sztyeppesedő réti szolonyec és a szolonyeces réti talajok hasznosulnak.

1.2. Természeti adottságok

A tervezési terület legértékesebb részei a löszmaradvány-felszínbe ékelődő ősmédrekben kialakult inkább másodlagosan elszikesedett szikes rétek (F2) mellett a mélyebb fekvésű részeken előforduló szikes mocsarak (B6). Az övzátonyokon, folyóhátakon igen jellemzőek az ürmöspuszták (F1a). Az ürmöspuszták kilúgozódását jelző cickórós puszták (F1b) is jelen vannak. Ezek alkotják a terület jelölő élőhelyét, a pannon szikes sztyepék és mocsarakat (1530*). Megtalálhatóak a jellemzően előforduló szikes karakterfajok réti ecsetpázsit (*Alopecurus pratensis*), sziki csenkesz (*Festuca pseudovina*), pusztai cickafark (*Achillea setacea*), magyar sóvirág (*Limonium gmelinii*), sziki mézspázsit (*Puccinellia limosa*) és sziki káka (*Bolboschoenus maritimus*). A löszmaradvány-felszínnek oldalainak, ősmédrek meredek mederfalainak nem felszántott részéhez kötődő löszsztyepprétek (H5a), általában erősen jellegtelenedtek, fragmentálódtak, néhány faj jelzi őket: barázdált csenkesz (*Festuca rupicola*), tejoltó galaj (*Galium verum*) és ligeti zsálya (*Salvia nemorosa*). Továbbá a terület florisztikai értékét az egyre ritkább búzavirág (*Centaurea cyanus*) és védett növényfajok képviselői, mint például a bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*), a réti vagy pettyegetett őszirózsa (*Aster sedifolius*), a Bieberstein-gyújtoványfü (*Linaria biebersteinii*) epergyöngyike (*Muscari botryoides*), és a pusztai tyúktaraj (*Gagea szovitsii*) emelik. Megfelelő körülmények között a tocsogós mocsárrét jellegű élőhelyek értékét a buglyos boglárka (*Ranunculus polyphyllus*) is jelzi.

A zoológiai értékeket tekintve a gerinctelen fajok több ritka képviselője fordul elő a területen. A lepkék (Hymenoptera) közül tarkalepkéfélék (Nymphalidae) változatos családjából a területről reprezentativitása miatt a védett zöldes gyöngyházlepke (*Argynnis pandora*) és a kis fehérsávospetke (*Neptis sappho*) említhető meg. A fogólábúak (Mantodea) közül az imádkozó sáska (*Mantis religiosa*), az egyenesszárnyúak (Orthoptera) egyébként hatalmas denzitású fauna fajai közül tipikusan előfordul a sisakos sáska (*Acrida hungarica*). A pókok (Araneae) közül a szikes vidékekre jellemző szongáriai cselőpók (*Lycosa singoriensis*) említhető meg. A futóbogárfélék (Carabidae) közül a védett mezei futrinka (*Carabus granulatus*), a parlagi homokfutrinka (*Cylindera germanica*), az aranypettyes bábrabló (*Calosoma auropunctatum*) és nedves terülteken a díszes büzfutó (*Chlaenius festivus*) jellemző.

A terület több pontján is előkerült kétélűtűfaj a védett zöld levelibéka (*Hyla arborea*) valamint a közösségi szempontból kiemelt jelentőségű dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) és vöröshasú unka (*Bombina bombina*). A hullófajok közül megtalálható a gyakori de védett vízisikló (*Natrix natrix*) vagy fürge gyík (*Lacerta agilis*).

A terület madárvilágának jellemzője a költő bíbic (*Vanellus vanellus*), a szikesek gyakori földön fészkelője a mezei pacsirta (*Alauda arvensis*) és a területet szegélyező fákon fészket foglaló vörös vércse (*Falco tinnunculus*) mellett, a bokros területek gyakori fészkelője tövisszűrő őrgébics (*Lanius collurio*). Továbbá lehet találkozni a fokozottan védett réti sas (*Haliaeetus albicilla*) valamint a védett egerészölyv (*Buteo buteo*) vadászó példányaival.

A Kunszentmártoni Bábockai-legelő élőhelytípusai

Élőhelytípus neve	Élőhelytípus kódja	Területe (ha)	Területi részesedése (%)	Natura 2000 élőhely típusa
Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások	B1a	0,23	0,41	
Vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak	B3	0,02	0,04	
Nem zsombékoló magassásrétek	B5	0,01	0,02	
Ürmöspuszták	F1a	0,08	0,15	1530
Cickórós puszták	F1b	1,12	2,00	1530
Szikes rétek	F2	91,70	166,14	1530 (részben 6250)
Kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek	F3	0,54	0,98	1530
Löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek	H5a	2,97	5,39	6250
Jellegtelen száraz- vagy félszáraz gyepék és magaskórósok	OC	1,04	1,89	
Magaskórós ruderális gyomnövényzet	OF	0,14	0,26	
Üde és nedves cserjések	P2a	0,005	0,01	
Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok	RA	0,17	0,33	
Őshonos fafajú keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők	RC	0,13	0,25	
Nem őshonos fajú ültetett facsoportok, erdősávok és fasorok	S7	0,14	0,27	
Egyéves, nagyüzemi szántóföldi kultúrák	T1	0,27	0,49	
Telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók	U4	0,06	0,11	
Állóvizek	U9	0,01	0,02	
Tanyák, családi gazdaságok	U10	0,83	1,51	
Út- és vasúthálózat	U11	0,49	0,88	
Összesen		100,00	181,18	

1.2.1. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű élőhelyek

Élőhelytípus kódja	Élőhelytípus megnevezése	Reprezentativitás (A-D)
1530*	Pannon szikes sztyeppék és mocsarak	A
6250*	Síksági pannon löszgyepek	D

* kiemelt jelentőségű élőhelytípus

Pannon szikes sztyeppék és mocsarak

Élőhely kódja:	1530*
Élőhely előfordulásai a területen:	3. Térképek fejezet 3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok térképe
Élőhely területi aránya:	93,4% A Natura 2000 adatlapon 90 % szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely kiterjedése a területen:	170,62 ha A Natura 2000 adatlapon 160 ha szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely jellemzése:	Mentett oldali ómedrekben, egykori ártéri laposokban megmaradt, jellemzően másodlagosan elszikesedett gyepes terület, ahol a gyep alapmátrixát a szikes rétek (F2) képzik, amelyekbe cickórós puszták (F1b) mikrofeltételek ékelődnek. A terület északi, telepített tölgyessel határos szegélyzónájában, az erdőszegélyen pettyezett őszirózsás (<i>Aster punctatus</i>) rétsztyeppék is vannak. Az ürmöspuszták (F1a) igen ritkák, a területbe belógó löszhátak szegélyén, erősebben taposott, felszíni sófelhalmozódással jellemezhető területeken vannak jelen. Jellemző fajok: réti ecsetpázsit (<i>Alopecurus pratensis</i>), sziki csenkesz (<i>Festuca pseudovina</i>), pusztai cickafark (<i>Achillea setacea</i>), magyar sóvirág (<i>Limonium gmelinii</i>), pettyezett őszirózsás (<i>Aster punctatus</i>).
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	A Németh-Seregélyes féle 5-ös skála és a térképezés alapján, a természetességi állapota: 5r4. Szolonyec szikes fajokban gazdag ez az élőhely, többféle élőhelytípus viszonylag jó állapotú mozaikja alkotja, de

	néhol degradált terület is található.
Élőhely veszélyeztetettség:	A csatorna megépítése és a klimatikus vízhiány okozta talajvízszint-süllyedés miatt kilúgozódás által veszélyeztetettek. Különösen a felszín közeli sófelhalmozódást, felszín közeli talajvízszintet kedvelő ürmöspuszták vannak veszélyben. A kilúgozódási folyamat – a csapadék várható csökkenése, egyenlőtlen eloszlása miatt – a talajvízszint további csökkenését feltételezve a klímaváltozás hatására továbbfolyhat. Szántás, esetleges erdőtelepítés, taposás, a kezelés hiánya, a tápanyagok felhalmozódása is veszélyezteti őket, de a kilúgozódással cserjésedésük és a fásszárú özöngyomok terjeszkedése is felléphet.
Veszélyeztető tényezők:	<ul style="list-style-type: none"> • gyepterület átalakítása szántóvá • kaszálás felhagyása/hiánya • alullegetetés • szennyvíz beszivárgása a talajvízbe • mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés • idegenhonos inváziós fajok jelenléte • nagyléptékű vízelvezetés • sótartalom emberi hatásra történő megváltoztatása miatt bekövetkező vízminőség-változás • Tipikus élőhelyi adottságok csökkenése, megszűnése • Erózió hiánya, csökkenése, megelőzése • aszály és csapadékmennyiség csökkenés (jövőbeli)

Síksági pannon löszgyepek

Élőhely kódja:	6250*
Élőhely előfordulásai a területen:	3. Térképek fejezet 3.3. Natura 2000 jelölő élőhelytípusok térképe
Élőhely területi aránya:	2.97 %
Élőhely kiterjedése a területen:	5,43 ha A Natura 2000 adatlapon nem szerepel. Az eltérés a megelőző felmérésekhez képest pontosabb jelenlegi (2013) térképezésnek tudható be.
Élőhely jellemzése:	Lösz-maradványfelszínek területbe benyúló folyóhátainak

	<p>nem felszántott felső részéhez kötődő löszszieprétek (H5a), amelyek a környező táj intenzív használata (beszántás, mezőgazdasági vegyszerhasználat, mezőgazdasági és lakossági tápanyagterhelés) miatt erősen jellegtelenedtek, fragmentálódtak. Jellegtelenedésük, gyomosodásuk jellemző, de cserjésedésük is idővel felléphet, ha a kezelés elmarad. Jellemző fajok: barázdált csenkesz (<i>Festuca rupicola</i>), sziki csenkesz (<i>Festuca pseudovina</i>), tejoltó galaj (<i>Galium verum</i>), ligeti zsálya (<i>Salvia nemorosa</i>), tövises iglice (<i>Ononis spinosa</i>).</p>
Élőhely természetességi - degradáltsági értékelése:	<p>A Németh-Seregélyes féle 5-ös skála és a térképezés alapján, a természetességi állapota: 4r3. Kevésbé bolygatott, löszpusztagyepi fajok és kevés számú gyomfaj előfordulnak, az értékesebb színező elemek hiányoznak belőle.</p>
Élőhely veszélyeztetettsége:	<p>A környező táj intenzív használata (beszántás, mezőgazdasági vegyszerhasználat, mezőgazdasági és lakossági tápanyagterhelés) miatt erősen jellegtelenedtek, fragmentálódtak, erős szerves anyag-felhalmozódás jellemzi talajaikat. Cserjésedésük is várható, özöngyomok is jelen vannak a környéken. Ezen kívül az erdőtelepítés, taposás is probléma lehet. A klímaváltozás által kevésbé veszélyeztetett élőhelyek, de fajkészletük átalakulhat.</p>
Veszélyeztető tényezők:	<p>A02.03 Gyepterület átalakítása szántóvá A03.03 Kaszálás felhagyása/hiánya A04.02 Alullegettetés A07 Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata H02.06 Mezőgazdasági és erdészeti tevékenységből származó diffúz talajvízszennyezés I01 idegenhonos inváziós fajok jelenléte J03.02 Élőhelyi összeköttetések csökkenése emberi hatásra K02.02 Szerves anyagok felhalmozódása</p>

1.2.2. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű növényfajok

A területen nem fordulnak elő közösségi jelentőségű növényfajok.

1.2.3. A tervezési területen előforduló közösségi jelentőségű állatfajok

Irányelv melléklete	Faj név	Állomány (A-D)
II.	dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>)	D (újonnan javasolt)
II.	vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>)	D (újonnan javasolt)

Dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A tervezési területen korlátozottan állnak rendelkezésre a faj számára alkalmas szaporodóhelyek, szárazföldi élőhelyei viszont kedvezőek. 2013-ban, szaporodási időben 3 élőhelyen sikerült kimutatni jelenlétét. Lásd: 3. térképmelléklet 3.4. Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok előfordulása fejezetének térképe.
Állomány nagyság (jelölés):	Jelenleg nem szerepel az adatlapon.
Állomány nagyság (tervkészítés):	Az alkalmazott módszer (petekeresés) közvetlen állománybecslést nem tesz lehetővé, a megtalált 17 pete (3 különböző szaporodóhelyen) bizonyosan csak néhány nőstény példánytól származik. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel néhány tucat kifejlett példányból álló állománya élhet a területen.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nagy a területen. Jelenleg kis egyedszámú állományát ismerjük, kevés és kis kiterjedésű, erősen sérülékeny szaporodóhelyei vannak jelen. A viszonylag kiterjedt szikes pusztai környezet kedvező adottság. Kis mobilitású faj, ezért a gyors élőhelyi változásokra kedvezőtlenül reagál.
Veszélyeztető tényezők:	A szaporodóhelyeket jelentő kubikgyödrök csapadékhiány miatti korai kiszáradása, vízminőségének romlása, feltöltődése, eutrofizációja, sűrű növényzet kialakulása természetes szukcesszióval, fák általi árnyékoltsága. A szántóföldi művelés nagyarányú jelenléte a táji környezetben is kedvezőtlen adottság. A kis kiterjedésű szaporodó helyeken jelen lévő tőkés réce komoly veszélyeztető tényezőként léphet fel.

Vöröshasú unka (*Bombina bombina*)

Irányelv melléklete:	II.
Faj előfordulásai a területen:	A tervezési területen korlátozottan állnak rendelkezésre a faj számára alkalmas vizes élőhelyek. 2013-ban, szaporodási időben 3 lelőhelyen sikerült kimutatni jelenlétét. Lásd: 3. térképmelléklet 3.4. Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok előfordulása fejezetének térképe.
Állomány nagyság (jelölés):	Jelenleg nem szerepel az adatlapon.
Állomány nagyság (tervkészítés):	Az alkalmazott akusztikus és vizuális felmérési módszerekkel 2013-ban, szaporodási időben mintegy 260 adult és immatur példány jelenlétét sikerült kimutatni, összesen 3 lelőhelyen. Az élőhelyek kiterjedését, állapotát figyelembe vevő szakértői becsléssel néhány száz kifejlett példányból álló állománya élhet a területen.
Állomány változásának tendenciái és okai:	Az állomány változásának tendenciáiról nincsenek információk.
Faj veszélyeztetettsége:	A faj veszélyeztetettsége nagy a területen. Jelenleg viszonylag kis egyedszámú állományát ismerjük, kevés és kis kiterjedésű, erősen sérülékeny élőhelyei vannak jelen. A viszonylag kiterjedt szikes pusztai környezet, valamint a környező belvizes szántók kedvező adottságot jelentenek. Közepes mobilitású faj, a gyors élőhelyi változásokra viszonylag gyorsan képes reagálni.
Veszélyeztető tényezők:	Az élő- és szaporodóhelyeket jelentő kubikgödrök csapadékhiány miatti korai kiszáradása, vízminőségének romlása, feltöltődése, eutrofizációja, sűrű növényzet kialakulása természetes szukcesszióval, fák általi árnyékoltsága. A kis kiterjedésű szaporodó helyeken jelen lévő tőkés réce komoly veszélyeztető tényezőként léphet fel.

1.2.4. A tervezési területen előforduló egyéb jelentős fajok

Magyar név	Tudományos név	Védettség (V, FV)	Jelentőség
bunkós hagyma	<i>Allium sphaerocephalon</i>	V	nyílt száraz gyepek növénye, több ezres állomány van a területen
pettyegedett őszirozsa	<i>Aster punctatus</i>	V	száraz, szikesedő sztyeppréteken, legelőkön fordul elő, korábbi sziki tölgyesek jelzője

1.3. Területhasználat

1.3.1. Művelési ág szerinti megoszlás

A területhasználatot a CORINE felszínborítási adatbázis (1.3.1.1. táblázat) és a helyrajzi számok (1.3.1.2. táblázat) alapján egyaránt jellemeztük.

1.3.1.1. táblázat: Főbb területhasználati ágak aránya CORINE alapján

Területhasználati formák	Területi érintettség (%)
Mocsár és láprétek, mezofil gyepek	90,00
Felülvetett gyepek	10,00
Összesen	100,00

1.3.1.2. táblázat: Főbb művelési ágak aránya földhivatali nyilvántartás alapján

Művelési ág	Kiterjedés (ha)	Arány (%)
legelő	131,13	72,38
szántó	43,72	24,13
művelésből kivett	5,27	2,91
egyéb	1,03	0,57
Összesen	181,16	100

1.3.2. Tulajdoni viszonyok

A kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület 38 helyrajzi számot érint, ezekben túlnyomó részben a magántulajdon a jellemző.

1.3.2.1. táblázat: Tulajdoni viszonyok megoszlása szektoronként

Tulajdonos	Megoszlási arány (%)
magántulajdon	98,82
vízgazdálkodási társulat	1,18
	100

A tervezési területet érintően nincs olyan földrészlet, amely a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság vagyongazdálkodásában van.

1.3.3. Területhasználat és kezelés

1.3.3.1. Mezőgazdaság

A területen mai napig meghatározó jelentőségű tevékenység a mezőgazdaság, amelynek foglalkoztatási potenciálja jelentős. A Kunszentmártoni Bábockai-legelő Natura 2000 területen nem jellemző a szántóföldi művelés, 90% feletti arányban a gyepgazdálkodás az uralkodó. Kívánatos a legeltetés állattartás (lehetőség szerint őshonos állatfajtákkal történő), meghonosításának nem pusztán természetvédelmi kezelési vonatkozásai vannak, hanem annak élőmunka igénye miatt foglalkoztatási hatásai is. Ennek okán a hagyományos mezőgazdasági termelési tevékenységek a térségben javíthatják az öko- és agroturisztikai potenciált is. A pannon-szikes gyep élőhelyi jelleg mellett lehetőséget teremtenek a madárfajok érdekében végzett természetvédelmi beavatkozásokra és bemutatásra is.

1.3.3.2. Erdészet

A területen erdőtervezett erdő nem található.

1.3.3.3. Vadgazdálkodás, halászat, horgászat

Vadgazdálkodás

A terület a I/7. Békési apróvadas vadgazdálkodási körzethez tartozik, ahol a vadgazdálkodást a Körös Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755310, cím: 5440 Kunszentmárton, Kerületi ház utca 15.) és a Szabadság Vadásztársaság (Kódszám: 16-755010, cím: 5451 Öcsöd Kossuth u. 16.) látja el.

A terület tipikus alföldi apróvadas terület, jellemző apróvadja a nyúl, a fácán és a tőkés réce (*Anas platyrhynchos*). A területen nagyvadként az őz említhető meg. A vadállományt jelentősen befolyásoló tényező nincs, esetlegesen a nagyon szélsőséges időjárás említhető meg.

A területen a vadászati létesítmények (etetők, szórók, magaslesek) nem találhatók meg, így a jelölés alapjául szolgáló élőhelyeket és fajokat alapvetően nem veszélyeztetik. Természetvédelmi és gazdálkodási szempontból a vadállomány nem okoz kárt.

Érvényben lévő vadgazdálkodási tervek:

- I/7. Békési apróvadas vadgazdálkodási körzet vadgazdálkodási terve. Érvényesség: 2014. február 28-ig (Országos Vadgazdálkodási Adattár).
- Körös Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755310) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1. Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság, Vadászati és Halászati Osztály.
- Szabadság Vadásztársaság (vadgazdálkodási egység kódszáma: 16-755410) vadgazdálkodási üzemterve. Érvényesség: 2017-ig. Kelt: 2007. február 1.

Jóváhagyta: Jász-Nagykun-Szolnok Megyei MGSZH, Földművelésügyi Igazgatóság,
Vadászati és Halászati Osztály.

Halászat, horgászat

A tervezési terület határain belül halászati vagy horgászati hasznosítás nincs.

1.3.3.4. Vízgazdálkodás

A tervezési terület a Hármaskörös vízgyűjtő-gazdálkodási alegység érvényességi területére esik. A területen nem található jelentős felszíni víztest, amelyről az alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve említést tenne.

1.3.3.5. Turizmus

A területen az intenzív turizmus nem jellemző, alkalmi látogatók azonban előfordulhatnak.

1.3.3.6. Ipar

Ipari fejlesztés nem tervezett, intenzív területhasználat nem fenyegeti.

1.3.3.7. Infrastruktúra

A területen keresztül halad a M44-es autópálya Tiszakürt és Szarvas közötti tervezett nyomvonala, amely az élőhelyek közötti átjárhatóságot és konnektivitást csökkenti.

1.3.3.8. Egyéb

A területen területfelhasználási, -változtatási szándék, terv jelenleg nem ismert.

2. Felhasznált irodalom

BÖLÖNI J., MOLNÁR ZS., KUN A. (szerk.) (2011): Magyarország élőhelyei. MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete, Vácrátót, pp. 439.

DÖVÉNYI Z. (szerk.) 2011: Magyarország kistájainak katasztere. Második, átdolgozott és bővített kiadás – MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest.

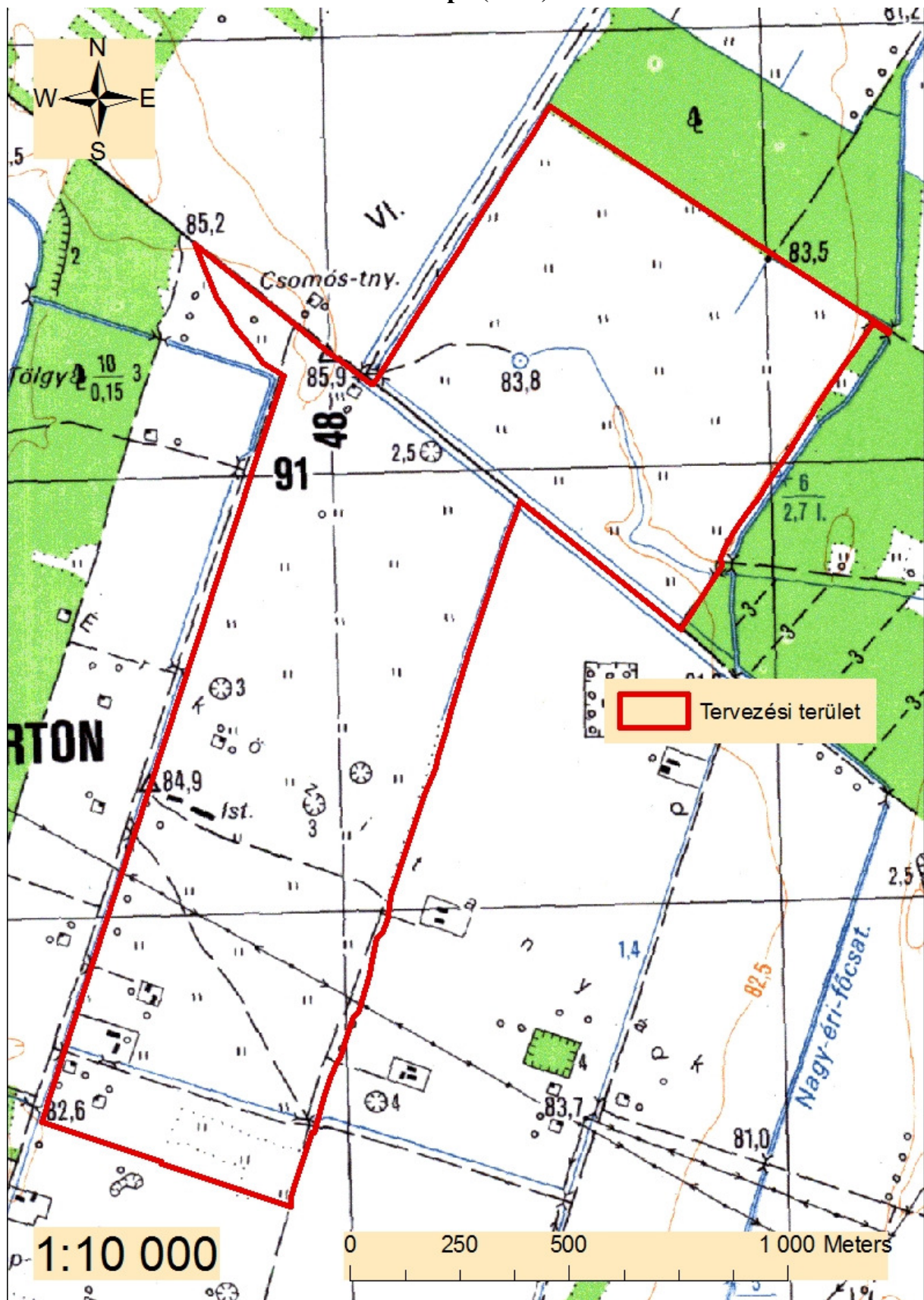
HARASZTHY L. (szerk) 2014: Natura 2000 fajok és élőhelyek Magyarországon – Pro Vértes Közalapítvány, Csákvár.

SALLAI R. B. (szerk) 2014: Veszélyeztetett Natura 2000-es fajok egyesületi fajvédelmi terve – Nimfea Természetvédelmi Egyesület, Be-Natur SEE, 231 pp.

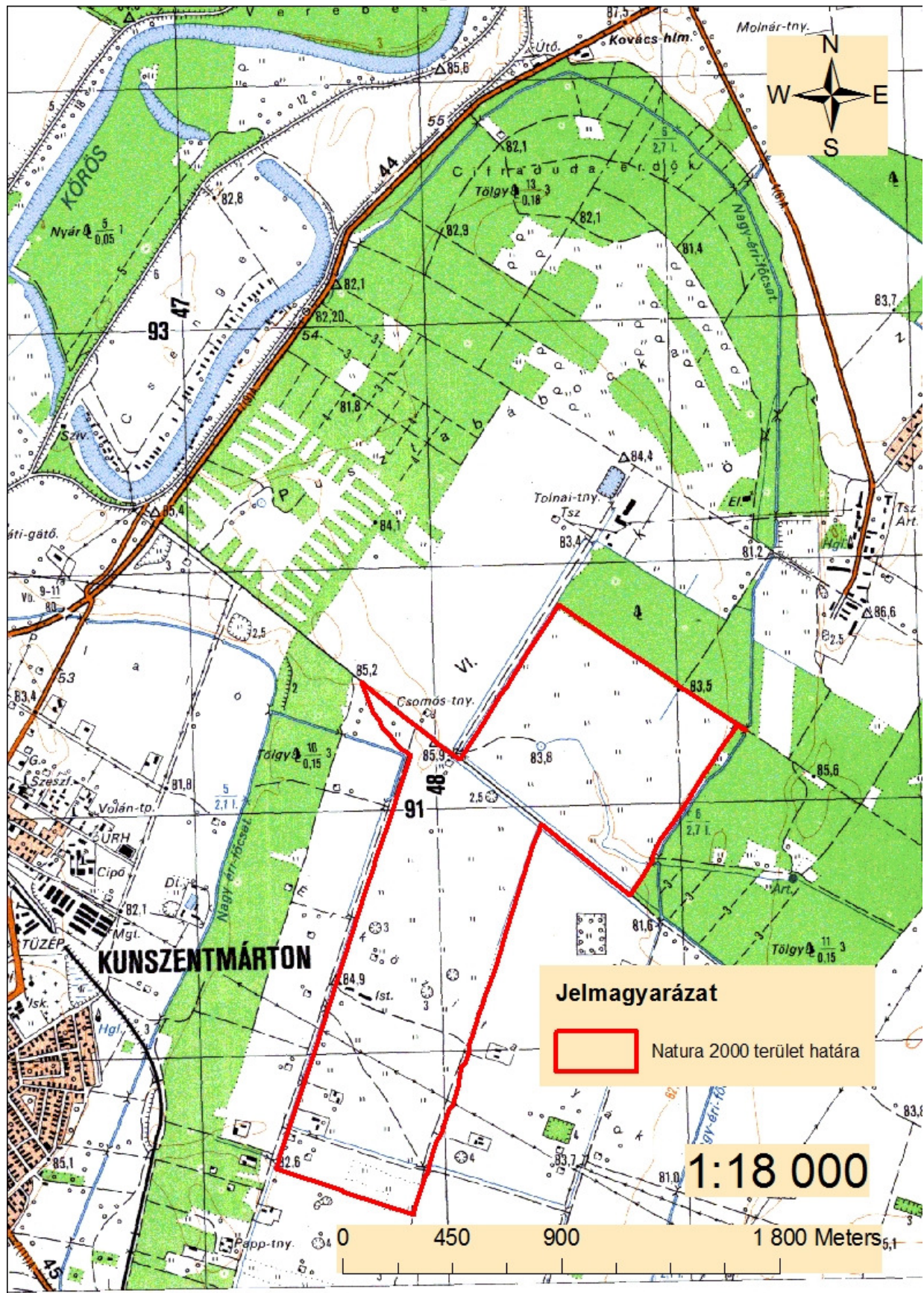
VIDÉKFEJLESZTÉSI MINISZTERIUM (szerk.) (2013): Útmutató a Natura 2000 fenntartási tervek készítéséhez, Budapest, pp. 36.

3. Térképek

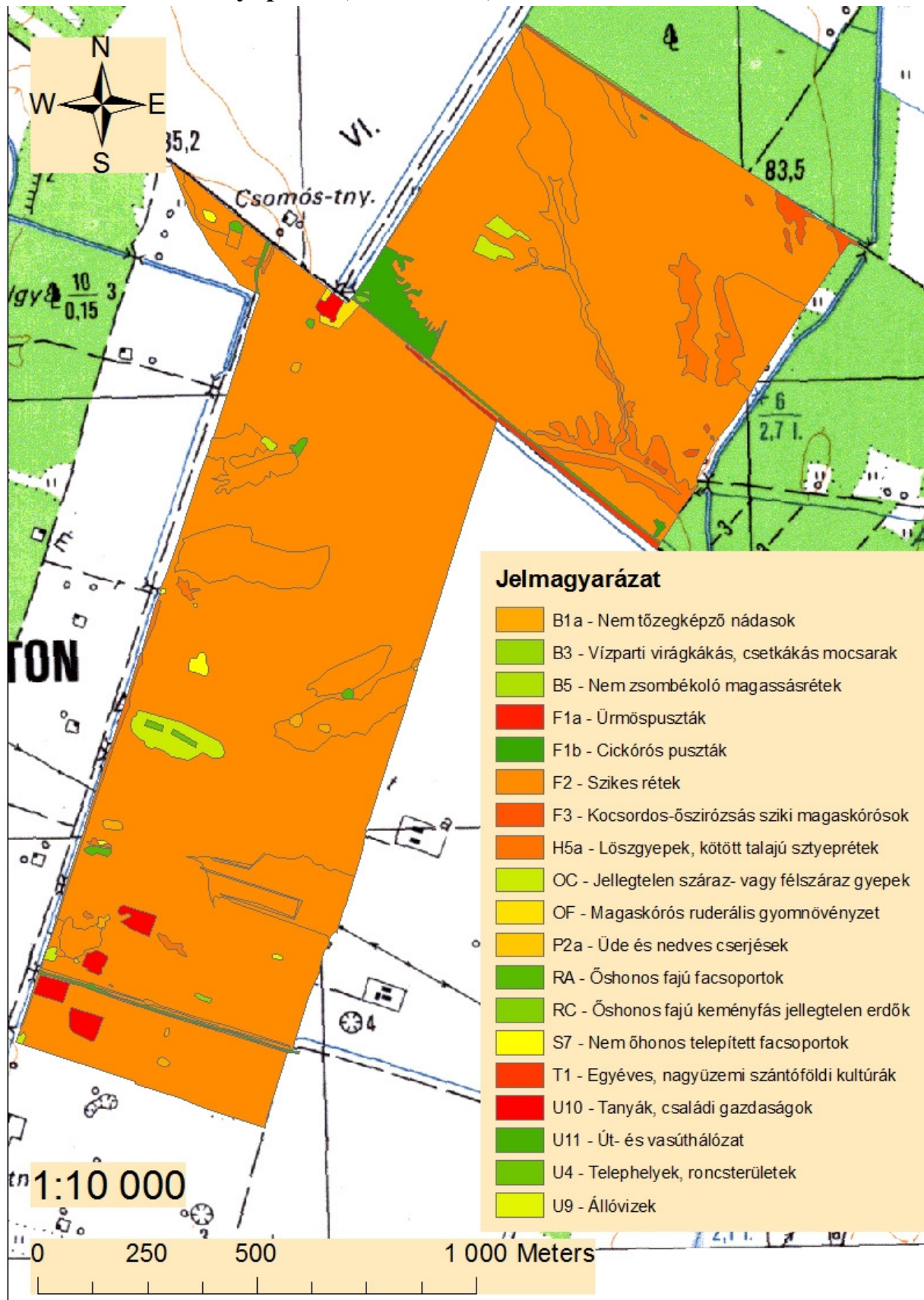
3.1.1. A tervezési terület áttekintő térképe (2013)

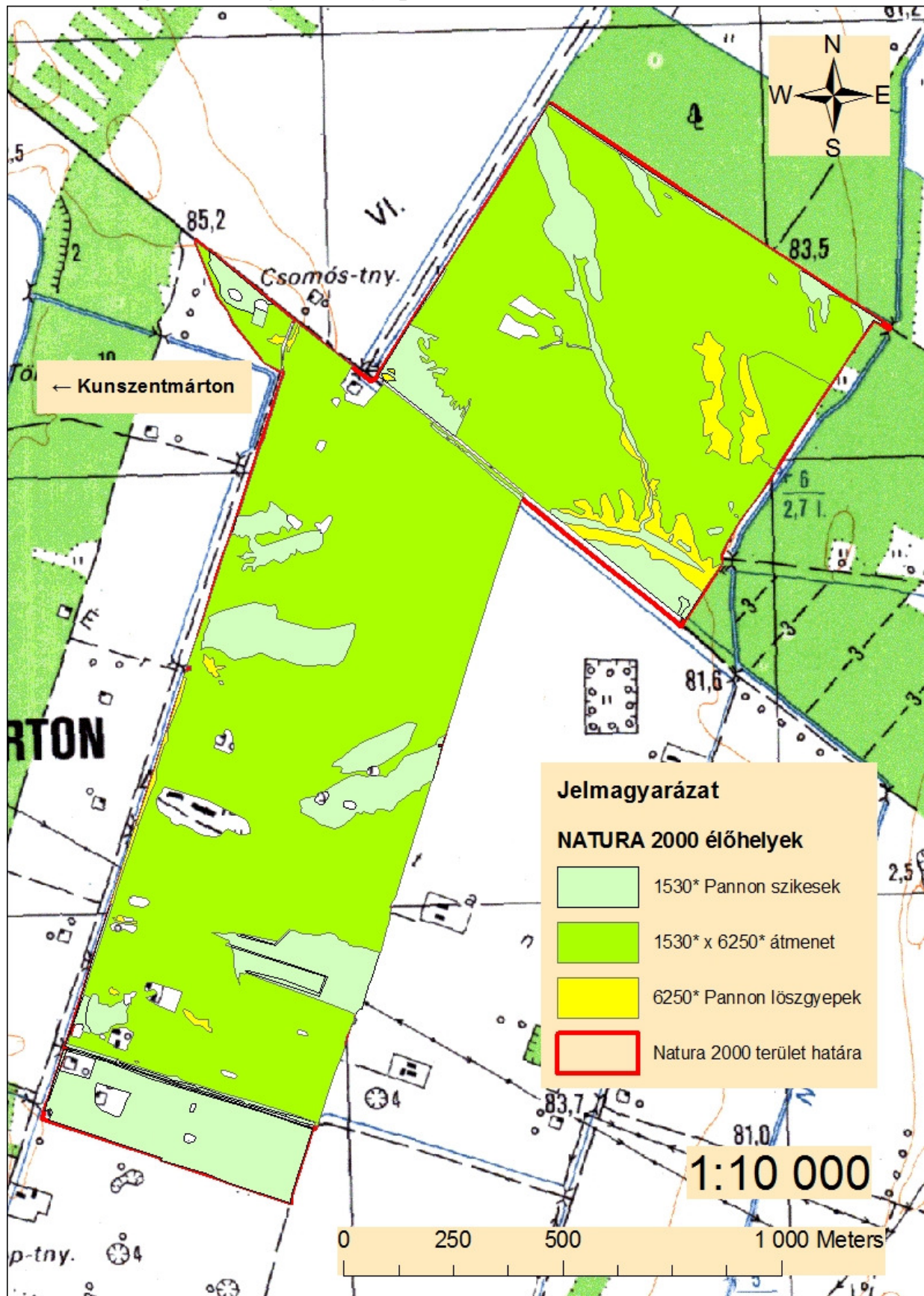
3.1.2. A tervezési terület áttekintő térképe (2013)

3.2. Domináns élőhelytípusok (2013. 06. 27.)

3.3. Községi jelentőségű élőhelytípusok (2013. 06. 27.)

3.4. Natura 2000 közösségi jelentőségű fajok előfordulása (2013. 04. 18.)

